

Plan Voor Burgerparticipatie Aanpak (PVBA) gemeente Oude IJsselstreek, voor raadsbesluit op 21 januari 2010

Dit plan is het gevolg van en een belofte aan de Bond van Honderd. De Bond is opgericht om na te gaan of en hoe je met inbreng en inzet van burgers een betere gemeente kunt zijn. De Bond is een gevolg van het VNG-project "In Actie Met Burgers" dat loopt in 2009. Oude IJsselstreek is één van de twaalf experiment-gemeenten in dit project. Totaal doen er ongeveer 120 gemeenten aan mee (een kwart van alle gemeenten in Nederland).

Het experiment in Oude IJsselstreek bestaat uit drie lagen:

- 1e het zoeken en bepalen van een goede balans tussen de rol van de gemeenteraad en burgerparticipatie (de gemeente is aangemeld door het raadspresidium);
- 2^e het oprichten van de Bond van Honderd voor draagvlak en draagkracht van inwoners voor vormen van burgerparticipatie (zodat we dingen doen die passen bij de gemeenschap);
- 3^e met steun van de VNG in 2009 een landelijk experiment doen met burgerparticipatie (hiervoor zijn drie opties: Burgervisitatie, Burgerbegrotingsforum en Burgerjury - de twee vormen waarmee niet in 2009 geëxperimenteerd wordt kan de gemeente later zelf uitproberen).

De Bond van Honderd bestaat uit 85 burgers en 15 politici uit de gemeente. Voor de startdag van de Bond van Honderd op 6 juni 2009 hadden zich al 70 burgers aangemeld. Daarvan is ongeveer de helft verbonden aan bestaande maatschappelijke organisaties en kwam de andere helft geheel op persoonlijke titel. Tevens zijn vanuit elk van de vier raadsfracties en vanuit het college van B&W drie personen lid van de Bond.

Op de startdag is geïnterviewd:

- welke vormen van burgerparticipatie in Oude IJsselstreek eerder al zijn ontstaan, wat daaraan succesvol is en hoe we dat verankeren;
- of er vormen van burgerparticipatie door Nederlandse gemeenten worden toegepast waarmee Oude IJsselstreek zijn voordeel kan doen;
- of de drie mogelijke experimenten iets voor onze gemeente zijn (Burgervisitatie, Burgerbegrotingsforum, Burgerjury).

Dit is vastgelegd in een journalistiek VNG-verslag en in samenvattingen van de deelsessies [dossierstukken].

Toegezegd en afgesproken is dat alle ideeën die uit de Bond van Honderd zijn ontsproten en op de startdag zijn geland in het Plan Voor Burgerparticipatie Aanpak (PVBA) worden uitgewerkt. Bij deze. Het raadspresidium stelt het eindconcept van het PVBA vast en dan wordt het besproken met belangstellende deelnemers van de Bond van Honderd. Dat gebeurt tijdens een bijeenkomst op de Raadsrotonde van 26 november 2009 (zoals vooraangekondigd in de burgemeesterbrief van 13 oktober 2009). Met name de aanpak van het experiment met de Burgerjury wordt dan gepresenteerd. Ook gaan we 26 november na welke "Bonders" mee willen denken over en werken aan de uitvoering van de aanpakpunten in het PVBA. Na deze toevoeging en eventuele aanpassing van het PVBA wordt het aan de huidige gemeenteraad voorgelegd om vast te stellen. Het VNG-project is immers gestart door de huidige gemeenteraad, als één van de uitwerkpunten van het ontwikkelingsplan "De Duale Fabriek". Vanzelfsprekend loopt het PVBA wel door naar de volgende raadsperiode. Niet alles kan immers tegelijk of is tegelijk nuttig. De volgende gemeenteraad kan - zoals met al het gemeentebestuur - aanpassingen in het PVBA aanbrengen.

Plan Voor Burgerparticipatie Aanpak Oude IJsselstreek

Afkomstig uit deelsessie:	Aanpakpunt:		Voorstel voor uitwerking:	Voorstel voor startmoment (chronologisch):	Voorstel voor trekker(s):	Financieel:	Meedenkers/meewerkers Bond van Honderd:
Experiment met Burgerjury	1	Burgerjury over de spreiding van voorzieningen binnen de gemeente.	Een Burgerjury is een sociaal-demografische afspiegeling van de bevolking die een uitspraak doet over een vraag, waar de politieke arena langs partij-ideologische lijnen niet goed uitkomt en die zich dus leent voor een oordeel buiten die arena. De burgerjury doet een uitspraak binnen randvoorwaarden van de gemeenteraad (welke uitspraak de raad dan overneemt) of brengt een open advies uit aan de gemeenteraad (die dat advies dan achteraf weegt). In de Bond van Honderd is afgesproken, dat de Bond de uitkomst van het experiment Burgerjury zal monitoren, met name ook de doorwerking van het adviesrapport van de jury.	Dit is ons VNG-experiment, zoals bepaald op Raadsrotonde van 12 okt. 2009. Het is opgestart. Prof. Monique Leyenaar/Kees Niemöller van de Radboud Universiteit zijn gevraagd en beschikbaar voor wetenschappelijke aanpak. De aanpak is 26 november gepresenteerd en besproken. Zie daarvoor het rotondeverslag van 26 november 2009.	Coördinatie via driehoek burgemeester-gemeentesecretaris-raadsgriffier. Leyenaar en Niemoller sturen uitvoering met hulp van een trainee op de raadsgriffie die m.n. voor dit experiment is aangesteld (van november t/m februari). Medewerking van RMO en cluster financiën nodig bij voorbereiding (ivm voorzieningen-vraag). Met raadspresidium was vooroverleg over aanpak.	Dekking uit algemeen raadsbudget 2009 (zoals begroot, met 50% subsidie VNG-project).	Hele Bond. Specifieke belangstelling S. Jongjohan.
Vrije groep	2	Achteraf beoordelen van een casus van gehouden burgerparticipatie.	In de vrije groep konden deelnemers aan de Bond van Honderd een eigen voorstel inbrengen. Dit aanpakpunt koos men gezamenlijk. Als onderwerp is genoemd de participatie in het proces van het LOG Azewijn. Dit is een groot en belangwekkend item met veel publieksreacties en tegengestelde belangen. Het leent zich goed om aan de hand van theorie over procesmanagement en participatieladders te toetsen. Aan de andere kant is deze casus misschien te complex voor een heldere evaluatie. Een evaluatie kan worden begeleid door een externe evaluator: dr. Igno Pröpper van Partners+Pröpper, bestuurskundig auteur over burgerparticipatie en begeleider van de VNG-proeftuin Burgergerichte gemeente (waar Oude IJsselstreek ook aan deelneemt).	Igno Pröpper gaf toelichting bij de Bond van Honderd op een raamwerk voor burgerparticipatie. De Bond vindt het een goed idee dit raamwerk te toetsen met Pröpper als evaluator. Suggesties voor onderwerpen om te toetsen zijn -LOG Azewijn; -renovatie van de Schrijverswijk; -de blauwe zone in Varsseveld;	Raadsgriffier, afdelingshoofd RMO en eerste medewerker communicatie.	Igno Pröpper kan binnen de VNG-proeftuin Burgergerichte gemeente de eendaagse workshop zonder begeleidingskosten kosten voor de gemeente verzorgen principe(-toezegging hiervoor is. gedaan aan raadsgriffier).	Els Bakker Martin Drost Ineke Dane René Salden Gerrit Bleeker

Plan Voor Burgerparticipatie Aanpak Oude IJsselstreek

<i>Afkomstig uit deelsessie:</i>	<i>Aanpakpunt:</i>		<i>Voorstel voor uitwerking:</i>	<i>Voorstel voor startmoment (chronologisch):</i>	<i>Voorstel voor trekker(s):</i>	<i>Financieel:</i>	<i>Meedenkers/ meewerkers Bond van Honderd:</i>
				<p>-de afsluiting van een centrumstraat; -procedure verhuizing ambtelijke organisatie van Varsseveld naar gendringen (waren beloftes, wat is waargemaakt); -geen al áfgesloten casus, maar juist het raamwerk benutten als richtlijn voor een traject dat nog moet starten, bijv. de bouw van nieuwe brede school. De Bond vraagt de gemeenteraad een onderwerp te kiezen. Zie rotondeverslag van 26 nov. 2009.</p>			
Tafel van Tien (expertgroep)	3	Jongeren-ambassadeurs	<p>Idee is op een jongeren-eigen wijze hen te betrekken bij de ontwikkeling van de gemeente. Bijv. door daar een soap over te produceren m.m.v. ROC. Doel is dat jongeren zelf aangeven wat nodig is om hen te blijven boeien en binden aan Jonge IJsselstreek. Uit de Bond van Honderd komt de opmerking, dat dit punt moet worden uitgewerkt met jongeren zelf.</p>	<p>Afstemmen op raadsbesluit over jongerendebatten en jongerenparticipatie. Kan starten na vaststellen begroting voor 2010.</p>	<p>Raadsadviseur/ griffietrainee en jeugdambtenaar. Ook betrekken: indiener initiatief-raadsvoorstel en begeleidende docent.</p>	<p>In de ontwerp-begroting voor 2010 is als raadsbudget opgenomen: 10.000 euro voor besluit t.b.v. jeugdgoal door een jeugdgemeenteraad en 25.000 euro voor begeleiding/ ondersteuning jongerenparticipatie. Dat kunnen jongeren-ambassadeurs zijn.</p>	<p>Gerard Rijnders/ scholieren; Roy Nas</p>
Digitaal burgernetwerk 2.0.	4	Invoeren digitaal burgernetwerk	<p>In de deelsessie is door een lokale ondernemer uitgewerkt hoe het www de gemeente kan helpen bij snelle en permanente communicatie tussen inwoners, raadsleden, collegeleden en ambtenaren. In feite ontstaat</p>	<p>Deelplan van aanpak opstellen na vaststelling begroting 2010 (ivm budget). Daadwerkelijke start</p>	<p>Adjunct-directeur, webmaster, eerste medewerker personeel en organisatie en</p>	<p>In de ontwerp-begroting voor 2010 is door en voor de gemeenteraad een</p>	<p>Mogelijk wil de inleider van de deelsessie vrijblijvend meedenken over het</p>

Plan Voor Burgerparticipatie Aanpak Oude IJsselstreek

<i>Afkomstig uit deelsessie:</i>	<i>Aanpakpunt:</i>	<i>Voorstel voor uitwerking:</i>	<i>Voorstel voor startmoment (chronologisch):</i>	<i>Voorstel voor trekker(s):</i>	<i>Financieel:</i>	<i>Meedenkers/meewerkers Bond van Honderd:</i>	
		daardoor een netwerkachtige vorm van besturen. Dit heeft gevolgen voor de werkwijze van de gemeente en de afstemming van bevoegdheden binnen de gemeente. verkeerde verwachtingen bij burgers moeten worden voorkomen, verwachtingen die we wel wekken moeten we nakomen. De eerste stap is daarom een deelplan van aanpak voor deze facetten, dat door college en raad zal moeten worden vastgesteld. Als dat is gebeurd, kan het netwerk technisch worden opgestart.	in seizoen 2010/2011. In de deelsessie is geopperd het digitaal netwerk met de doelgroep jongeren te beginnen en op basis van die ervaringen aanpassen/verder uitrollen.	raadsgriffier.	structureel uitvoeringsbedrag voor het technisch opzetten en beheren digitale burgernetwerk opgenomen.	deelplan van aanpak. Het ligt in de rede dat hij één van de partijen zal zijn aan wie offerte wordt gevraagd indien zodra het netwerk technisch wordt opgestart. Verder: René Salden	
Experiment met Burgerbegrotingsforum	5	Burgerforum over meerjarenbegroting	Deelnemers aan de deelsessie en wethouder financiën zijn enthousiast over aselect samengesteld dus representatief burgerforum van 300 inwoners dat de gemeenteraad adviseert over begrotingskeuzes. Vooraf krijgen forumleden adequate, kernachtige begrotingsbrochure. Het forum komt op 1-malig op een zaterdag bij elkaar in 1 gebouw en beraadslaagt onder leiding van raadsrotonde-voorzitters over hoofdkeuzes en peilt onder leiding van burgemeester hoe meningen forum = bevolking liggen. Wethouder financiën, vakwethouders en fractiewoordvoerders geven vooraf toelichting op hun standpunten. Na overleg op Raadsrotonde is bepaald dat een dergelijk forum beter over meerjarenbegroting kan gaan: vóór de voorjaarsnota en dus ruim voor feitelijke begrotingsbeslissingen welke (her)prioritering de bevolking wenst / steunt.	Februari 2010 met oog op meerjarenbegrotingsforum in mei 2010 (voorafgaande aan voorjaarsnota).	Raadsgriffier, wethouder financiën en eerste medewerker financiën. Uitwerkingsvoorstel eerst laten vaststellen door raadspresidium.	Kosten voor steekproefmailing, begrotingsbrochure en zaalkosten dekken uit algemeen raadsbudget.	Toegezegd aan deelnemers deelsessie (7 personen): zij worden betrokken bij de uitwerking. Verder: Joop Wichman
Bewonersinvloed in dorpen en wijken	6	Kerngebonden budget	In deelsessie is vastgesteld dat dit een bouwsteen kan zijn. Maar dat meer informatie en uitwerking ervoor nodig is. Vraagpunt is of het om een kleine-dIngen-budget gaat of om een herschikkings-mogelijkheid tussen gemeentelijke uitgaven voor dorpen. Of dat je hier per dorp voor kunt kiezen. Raad heeft zich eerder in Hoogeveen georiënteerd op buurtbudgetten. Voorstel: de voors en tegens ervan op een rij zetten voor nadere afweging.	Voor 1 maart voors en tegens-notitie produceren en aan nieuwe gemeenteraad aanbieden i.v.m. coalitie-onderhandelingen.	Afdelingshoofd RMO	Kerngebonden budgetten zijn voor de gemeente budgettair neutraal: het gaat om een andere toewijzing van/beslissing over bestaande middelen.	Svp in elk geval de inleiders van de deelsessie: Dirk Visser-Fons Kolenbrander-Richard van Lochem. Verder: Els Bakker René Salden
Tafel van Tien	7	Co-creatie met	Het aanpakpunt behelst in feite de uitwerking	Instellen taakgroep	Burgemeester (past	Geen extra kosten.	

Plan Voor Burgerparticipatie Aanpak Oude IJsselstreek

<i>Afkomstig uit deelsessie:</i>	<i>Aanpakpunt:</i>		<i>Voorstel voor uitwerking:</i>	<i>Voorstel voor startmoment (chronologisch):</i>	<i>Voorstel voor trekker(s):</i>	<i>Financieel:</i>	<i>Meedenkers/ medewerkers Bond van Honderd:</i>
(expertgroep)		toekomstige bewoners	van het nieuwe begrotingsprogramma Bocht in de Oude IJssel. Maar dan niet door de gemeente dichtgetimmerd, maar in een open of half-open planproces met inspirerende voortrekkers. Het sluit ook aan op zelfvoorzienend bouwen en kavelloos bouwen door bijv. vereniging van eigenaren van nieuwe groene buurtschappen (idee ontwerpdatum 10 okt. 2009, dat nog wordt uitgewerkt). Voorbereid moet worden <ul style="list-style-type: none"> - welke gebieden zich mogelijk lenen voor co-creatie en - hoe het proces van co-creatie precies zal worden opgebouwd. Hiervoor een taakgroep instellen.	zou afspraak tijdens coalitie-onderhandelingen kunnen zijn (maart 2010). Dan kunnen vooraf ook politiek-bestuurlijke richtlijnen voor co-creatie worden meegegeven.	bij zijn regierol)	Andere plan-aanpak leidt tot andere plankosten, maar altijd terug te verdienen uit planvoering.	
Tafel van Tien (expertgroep)	8	Creatief netwerk.	Idee is een wisselend samengestelde groep betrokken denkers waarmee de gemeente het toeval regisseert.	Vormen creatief netwerk zou een afspraak tijdens coalitie-onderhandelingen kunnen zijn (maart 2010). Dan kunnen ook politiek-bestuurlijke doelen worden meegegeven aan het netwerk.	Ambtelijke strateeg/ netwerker, samen met onorthodoxe collega's.	Vaste kosten zijn reguliere communicatiekosten: niet meer, maar anders. Mogelijk wel incidentele kosten voor creatieve werkvormen. Dan te dekken uit desbetreffende traject- of projectbudget.	Els Bakker Joop Wichman
Bewoners-invloed in dorpen en wijken	9	Convenant tussen gemeenteraad en belangenverenigingen	Concept ontwerpen voor proces en vorm van zo'n convenant. Met verschil tussen raadsconvenant-op-hoofdpijnen (beleidskader voor een dorp) en uitvoerings-convenant tussen dorp en college. Concept bespreken op Raadsrotonde met belangenverenigingen, in relatie	Voorjaar 2010, na raadsverkiezingen. Nieuwe gemeenteraad kan er dan standpunt over bepalen, planning maken en ermee aan de slag.	Raadsadviseur en contactambtenaar dorpen.	Geen directe financiële gevolgen. Die zijn pas het gevolg van een convenant.	Svp in elk geval de inleiders van de deelsessie: Dirk Visser-Fons Kolenbrander-Richard van Lochem. Verder: Els Bakker René Salden
Bewoners-invloed in dorpen en wijken	10	Vaste eigen contact-ambtenaar voor elke kern	Door een dergelijk accountmanagement kan de communicatie tussen dorpen en gemeente meer aandacht krijgen. Voorwaarde voor succes is een erop ingerichte interne werkstructuur en back-office-regeling in de ambtelijke organisatie. Die eerst uitwerken.	Uitwerken i.v.m. en na punt 9.	Afdelingshoofd RMO ren afdelingshoofd OR	Geen extra middelen nodig, past bij doelstelling om over afdelingsgrenzen heen te werken	Roy Nas René Salden Joop Wichman

Plan Voor Burgerparticipatie Aanpak Oude IJsselstreek

<i>Afkomstig uit deelsessie:</i>	<i>Aanpakpunt:</i>	<i>Voorstel voor uitwerking:</i>	<i>Voorstel voor startmoment (chronologisch):</i>	<i>Voorstel voor trekker(s):</i>	<i>Financieel:</i>	<i>Meedenkers/ meewerkers Bond van Honderd:</i>	
			Uit de Bond van Honderd komt de opmerking dat een vaste contactambtenaar in een behoefte zou voorzien.				
Ontwikkelingsplan Duale Fabriek NB. vanwege de relatie met punt 1 is dit opgenomen in het PVBA.	11	<p>Consultatie van burgers door raadsleden voor het opstellen van beleidskaders voor dorpen</p>	<p>In het ontwikkelingsplan is een uitwerkpunt: een "burgerbraderie" om door direct contact tussen raadsleden en dorpsbewoners te komen tot een beleidskader van de raad voor dorps-ontwikkeling en -beheer.</p> <p>In overleg met afgevaardigden van drie belangen-verenigingen (Breedebroek/Voorst, Megchelen, Varsselder/Veldhunen) zijn varianten geïnventariseerd voor het verzamelen van hoofdpunten voor een dorp door raadsleden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - huis-aan-huis vraaggesprekken door fractieleden met terugkoppelings-bijeenkomst; - themagewijze dorpsschouw door fractieleden met dorpskaderleden (niet alleen gericht op leefomgeving, maar ook op activiteiten); - avondbijeenkomst met veel meer dan de gebruikelijke tientallen belangstellenden, met werkvorm fotomethode en gesprekskringen olv raadsleden en vooraf huis-aan-huis-uitnodiging door fractieleden. <p>Belangenverenigingen wijzen er op dat zij hierbij geen partijpolitiek verwachten. Zij zien zelfde doel als gemeenteraad: meer burgers betrekken.</p> <p>Uit de Bond van Honderd komt de opmerking, dat bij een consultatie door raadsleden ook onderwerpen als coffeeshops aan de orde moeten zijn.</p>	<p>Werkvormen uitwerken voorjaar 2010, na raadsverkiezingen. Nieuwe gemeenteraad kan ze dan uitproberen in relatie tot punt 9: einddoel is beleidskader voor een dorp.</p>	<p>Raadsgriffier, contactambtenaar dorpen en communicatieconsulent.</p>	<p>Organisatiekosten voor raadsconsultatie dorpen afwegen binnen en dekken uit algemeen raadsbudget.</p>	<p>Belangenverenigingen Breedebroek/Voorst en Varsselder/Veldhunen zijn beschikbaar als sparring-partner voor de organisatie van een consultatievarianten. Belangenvereniging Megchelen staat er welwillend tegenover, maar vindt organisatie zaak voor gemeente(raad). Verder: René Salden Joop Wichman</p>
Bewoners-invloed op gemeentelijke plannen en taken	12	Doelgroep-participatie in beleid	<p>Alle deelnemers aan de deelsessie zien het voordeel van vroege burgerbetrokkenheid bij beleidsontwikkeling. Het traject Vogelbuurt/Biezenakker is een goed voorbeeld. De stappen in dit traject moeten worden vastgelegd in een stappenplan voor betrokkenheid van doelgroepen bij beleidsontwikkeling.</p> <p>NB. Dit moet ook bruikbaar zijn voor gemeentebrede thema's (ouderen, jongeren e.d.). Belangrijk is ook rollen college - raad op</p>	Tweede helft 2010.	Eerste medewerker communicatie en raadsadviseur	Geen extra kosten, inbouwen in beleidstrajecten.	Joop Wichman

Plan Voor Burgerparticipatie Aanpak Oude IJsselstreek

Afkomstig uit deelsessie:	Aanpakpunt:		Voorstel voor uitwerking:	Voorstel voor startmoment (chronologisch):	Voorstel voor trekker(s):	Financieel:	Meedenkers/ meewerkers Bond van Honderd:
			elkaar af te stemmen, zodat publiek begrijpt wanneer wie waarom handelt.				
Bewoners-invloed op gemeentelijke plannen en taken	13	Burgerpanel over uitvoerings-kwaliteit (model Rotterdam)	Het Rotterdamse burgerpanel is een panel van enige tientallen inwoners waar je je als burger zelf voor aan kunt melden. Het komt daadwerkelijk bij elkaar en vormt werkgroepen voor het analyseren van uitvoeringstaken door de gemeente (bijv. groen-beheer, verloop bouwprojecten, gevolgen van verkeersmaatregelen). Zaken waar de meeste inwoners de gemeente op beoordelen. De adviezen van het burgerpanel worden gepubliceerd en het college van B&W en de raad moeten er een standpunt aan verbinden. Een dergelijk burgerpanel sprak de deelnemers aan de deelsessie aan. Het model Rotterdam moet worden uitgewerkt op een schaal die past bij onze gemeente(groote).	Eerste helft 2011.	Eerste medewerker communicatie	Het gaat hier in feite om communicatiekosten. Mogelijkerschikking nodig binnen / voor communicatiebudget	
Experiment Burgervisitatie	14	"Professioneel" Burgervisitatieteam	Door Hein Albeda (van v/h Stichting Rekenschap) is in opdracht van onze gemeente en VNG voor het project een volledig model uitgewerkt voor een visitatie van de gemeente door een plm. zes inwoners die de kwaliteit hebben om de gemeente te visteren op een niveau dat vergelijkbaar is met visitaties tussen grote steden, onderwijsinstellingen e.d. Zo'n visitatie loopt ong. een half jaar en geeft een inhoudelijk ongebonden kritische blik van buiten. Doel is leren, blik verbreden, kennis naar binnen halen, maar niet: verantwoorden. Dat doet college aan de raad. Het Burgervisitatieteam wordt door een sollicitatie-commissie samen-gesteld. Het beoordeelt de gemeente op 6 facetten: *politiek-bestuurlijk leiderschap *organisatorisch vermogen * resultaatgerichtheid * beleids-prestaties en effectgerichtheid * kwaliteits-zorg * relatie met stakeholders. Onderdeel van het visitatieproces is een zelfevaluatie door de bestuursorganen en de ambtelijke organisatie (als spiegelbeeld voor het externe oordeel).	Een burgervisitatie kreeg ruim steun van de Bond van Honderd. De ontwerper van de aanpak vindt medio 2012 een goed moment: halverwege de raads/bestuursperiode. Het gemeentebestuur heeft dan twee jaar gefunctioneerd en kan nog twee jaar wat doen met mogelijke aanbevelingen. Voorbereidingen starten in maart 2012 (spoorboekje, oproep, selectie, instructie).	Driehoek (burgemeester-gemeentesecretaris-raadsgriffier). Externe begeleider: Hein Albeda (ontwerper van de aanpak).	Externe kosten (begeleiding en presentiegeld burgervisitatoren) in jaar van uitvoering te dekken, voor 50% uit algemeen raadsbudget en voor 50% uit algemeen organisatiebudget (de visitatie raakt is gemeentebreed). Zelfevaluatie inbouwen in reguliere werkproces, vergt geen extra kosten.	Aanpak Albeda = Sollicitatiecommissie van burgemeester, wethouder, raadslid en lid Bond van Honderd. Zij doen open oproep en selecteren het Burgervisitatieteam. Andere leden Bond van Honderd kunnen reflecteren (of gevraagd worden dat te doen).